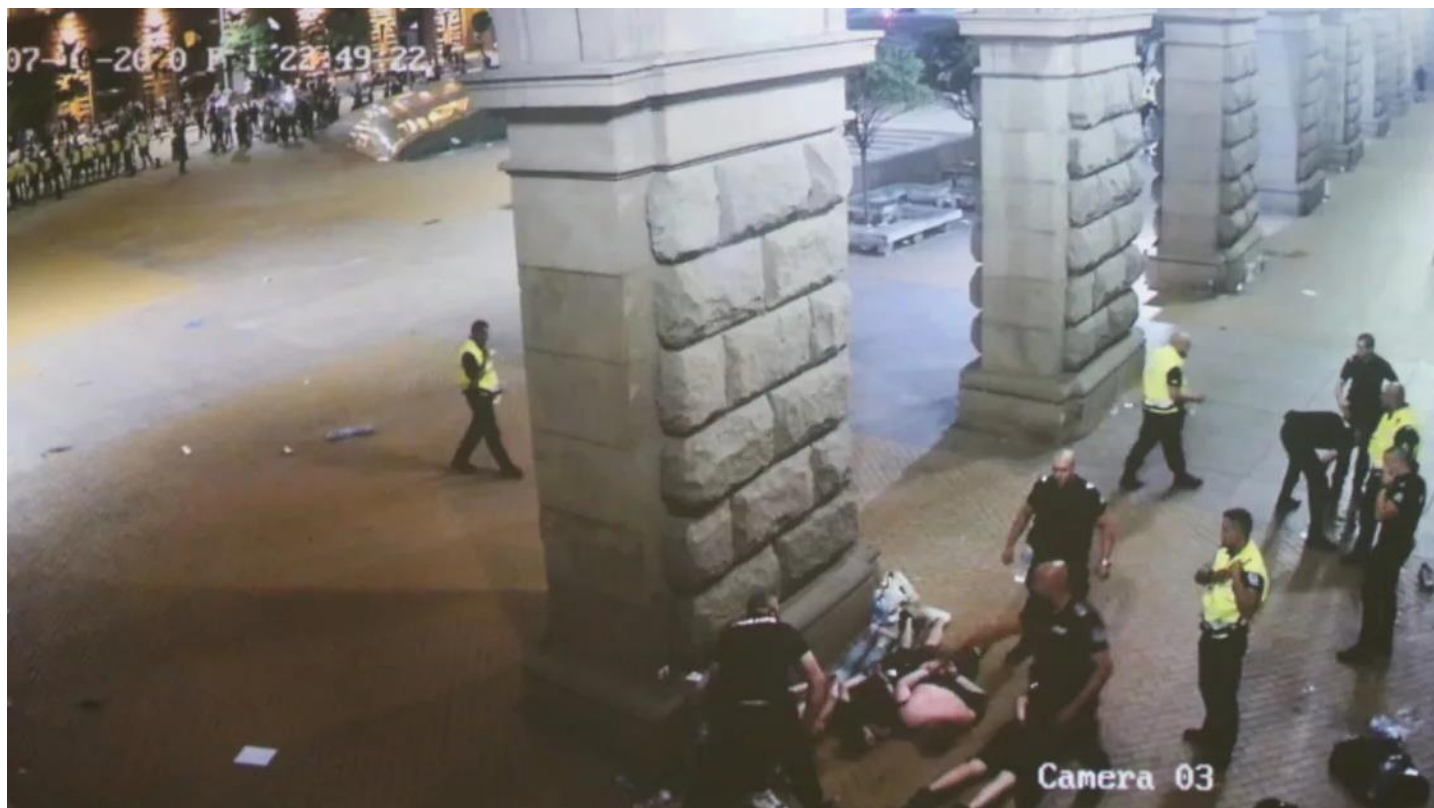

ЗАТВОРНИЧЕСКО ПРАВО

Последни новини и информация за нашите другари в затвора

В ТОВА ИЗДАНИЕ

Нови кадри, стари схеми СТР 1

ВКС отмени присъдата на Марешки и върна делото на апелативния съд СТР 2

Защита срещу изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение СТР 4

Нешков за кмет на Затвора София! СТР 13

Нови кадри, стари схеми

На 14 август в Министерски съвет бяха излъчени кадри от полицейско насилие спрямо протестиращи през м. юли 2020 г. Макар това да е позитивна стъпка към постигане на справедливост, какво можем да очакваме (и изискваме) от властимащите занапред?

Какво се вижда?

Излъчените кадри са от 10 юли 2020 г., заснети до колоните на Министерски съвет (МС).

Видеото е с продължителност 18 минути и започва с по 8 униформени лица, влачещи един по един общо шестима протестиращите зад колоните, като периодично ги удрят и ритат. На заден план се виждат и колегите им, които или се включват за един-два ритника, или пасивно гледат побоя.

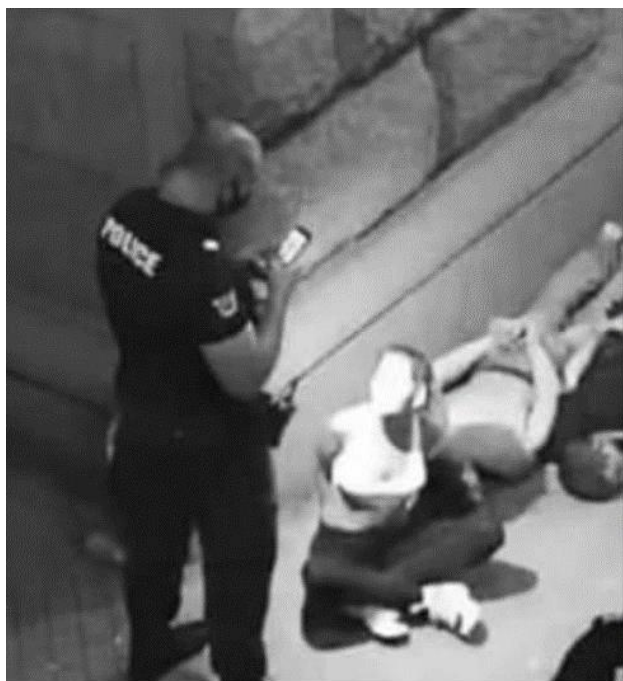
Полицаяте довеждат няколко протестиращи зад колоните и най-спокойно ги допребиват. По 5-6 полицаи нападат един граждански, защото често се задъхват и уморяват. От потърпевшите не се вижда *абсолютно никаква съпротива*, което като че ли не интересува десетките униформени.

Ръцете на протестиращите са закопчани с белезници, докато полицаите ги хвърлят един върху друг плътно зад колоната на МС – с други думи, възможно най-скрити. Докато униформените си почиват и промиват раните по юмруците си, един конкретен полицаи прекарва почти целите 18 минути гаврейски се с видимо притеснена потърпевша от побоя, останала само по сутиен. Още миналата година тя се оплака пред медиите, че са галили косата ѝ и са снимали разголената ѝ гръд. Кадрите недвусмислено показват точно това. Адвокатът Калин Ангелов писа във Фейсбук по случая:

„Гледайки действията на този униформен гамен смятам, че покриват белезите на престъплението по чл. 150 ал. 1 НК - блудство, при това могат да се включат и трите алтернативи на състава:

Който извърши действие с цел да възбуди или удовлетвори полово желание без съвкупление по отношение на лице, навършило 14-годишна възраст, чрез употреба на сила или заплашване, чрез използване на безпомощното му състояние или чрез привеждането му в такова състояние или чрез използване на положение на зависимост или надзор, се наказва с лишаване от свобода от две до осем години.

Къде сте смели прокурори?!“

Когато полицейският микробус пристига да събере арестуваните, неговата позиция също не е случайна – плътно до колоната, така че да позволява минимална видимост от страна на протестиращите граждани на площада. За сметка на това, през тези 18 минути се виждат нови и нови униформени лица, които с интерес гледат случващото се и спокойно разговарят помежду си.

Тези кадри несъмнено са ценни, но за този побой се знаеше още миналото лято, когато хора успяха да заснемат влаченето на протестиращите зад колоните. Заради живата стена от полицаи, отцепваща огромна част от площада, кадрите бяха с лошо качество, но недвусмислено се виждаше какво се случва. Потърпевши, като въпросната жена от видеото, подробно разказаха историите си. Въпреки това, този запис ни дава обективен поглед над случилото се през м. юли миналата година. Вече не е нужно да питаме главния секретар на МВР

дали е имало полицейско насилие, (което той, както почти всички останали високопоставени служители на МВР, отрече), защото недвусмислено знаем. Сега остава да разберем на каква реакция е способна държавата ни.

Какви са последствията?

В случай на полицейско насилие, почти никога не е възможно човек да подходи със самозащита срещу униформено лице. Дори да посмее да го направи, с право или без, е практически нечувано съдът да вземе страната на защитил се гражданин вместо на „орган на реда“. В такъв случай, държавата, която не ни позволява сами да се защитим, има дълг да защитава нас от тези лица.

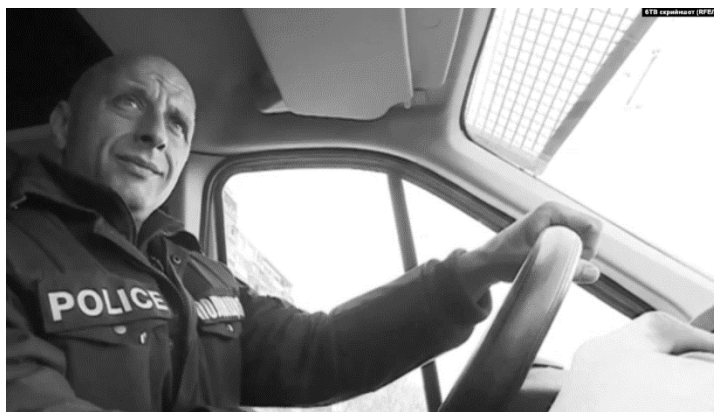
Едва ли някой ще бъде изненадан да разбере, че за тези куки още няма последствия. Самото изкарване на този запис е плод на дълъг труд от страна на временната парламентарна комисия за разглеждане на случаите на полицейско насилие и незаконно подслушване през миналата година, оглавена от адвокат Николай Хаджигенов.

След като Хаджигенов показва кадрите в парламента, той подчерта, че записът е бил укриван в продължение от 13 месеца. След продължително и безуспешно търсене на видеоматериала се оказало, че той се пази от Национална служба за охрана (НСО).

"На кадрите се вижда как униформен служител с каска стъпва върху главата на едно от децата. Ако тези хора бяха военнопленници, подобно държание над тях би било нарушение на Женевската конвенция", добави Хаджигенов.

За сметка на това, когато служители на реда пребиват съгражданите си, последствията практически липсват. Единствената публична информация за наказани полицаи, заради насилието на протестите, засяга *четирима* служители, наказани дисциплинарно за „*превишаване на служебните правомощия*“.

От тези четирима, знаем името само на един - Андон Андонов, който тогава е бил началник на сектор към отдел "Специализирани полицейски сили за опазване и възстановяване на обществения ред" (СПСОВОР) при СДВР и, съответно, най-висшият служител, който е идентифициран в кадрите. Той лично е дал указания за извеждане на протестиращи зад колоните и е участвал в побоя. За тези несъмнено доказани факти, *Андонов е санкциониран със забрана за повишаване в срок на две години*. Негов колега, чието име не е публично известно, е получил същото наказание, но за една година (което означава, че наказанието му вече е изтекло). Останалите двама са наказани само с порицание – горките!

На 16 август от „Свободна Европа“ съобщиха, че съответният Андон Андонов е сменил работата си преди дори да е изтекла забраната за повишаване. Стана ясно, че Андонов вече работи в Бюрото за защита на свидетели към главния прокурор. От пресцентъра на прокуратурата допълниха, че сега е отстранен от работа, тъй като му е било повдигнато обвинение за нанасяне на лека телесна повреда на протестиращ.

След публикуването на кадрите, изненадващо Софийската районна прокуратура съобщи, че обвинението за лека телесна повреда не е повдигнато само на Андонов, а на „четирима полицаи“. Нито е ясно кои са те, нито кога са били повдигнати. В своя вечен стил, прокуратурата го намира за нужно да уточни, че „многократно е показвала, че спазва закона и действа безкомпромисно спрямо лица, привлечени в качеството им на обвиняеми, включително и по отношение на магистрати или служители на ПРБ“. Добре, че прокуратурата ни убеждава, че спазва закона.

Какво да очакваме и какво да изискваме?

В събота вечер, председателката на Народното събрание Ива Митева обяви, че свиква извънредно заседание на парламента във вторник, 17.08.2021 г., на което да бъде изслушан министърът на вътрешните работи,

Бойко Рашков. Съпредседателят на „Демократична България“ Христо Иванов каза, че ще внесе искане главният прокурор Иван Гешев да бъде изслушан в парламента, което той отхвърли в аванс.

Това заседание не изненада никого – всички народни представители излязоха да обяснят, че побоят не е тяхна вина, че те са против насилието над граждани и, че униформените също не са напълно виновни. Самият Хаджигенов обясни, че лошите полицаи са само десетина, предимно тези даващи заповеди. Той попита дали можем да си представим стотици, дори хиляди униформени садисти, защото той не можел.

Няма нужда да си представяме кои са садистите, защото ги виждаме. Но отново не стана дума за огромното количество пасивни униформени, които *наблюдават престъпление и си мълчат*. Явно народните ни представители не могат да си представят как полицаи спират колегите си от побой над граждани – все пак са получили нареждане отгоре. Това ясно илюстрира един от основните проблеми с полицейските структури по цял свят – униформен, изпълняващ заповед, каквато и да е тя, носи практически имунитет от последствията на действията си. Дори да си представим, че униформените садисти са десетина, ние им предоставяме държавно-финансирана структура, където един високопоставен полицаи може да използва подчинените си служители за стотици престъпления. Те просто трябва да слушат и изпълняват, а не да се взират в закона, който уж защитават.

Реакцията на страната ни към полицейско насилие е исторически отчайваща. Добре е дапомним, че тормозът, насилието и унизителното отношение на „служителите на реда“ към съгражданите си не се случват само на протести в центъра на София, но като че ли само там те предизвикват обществена реакция.

Естествено, че високопоставените властимащи трябва да поемат наказателната отговорност за действията си. Въпреки това, не трябва да забравяме самите служители, които извършиха, подпомогнаха или просто наблюдаваха очевидно незаконни дейности. Това, което новите кадри най-ясно показват, е абсолютното, единодушно съгласие на всички присъстващи униформени към унизителните действия на колегите си.

Нереалистично е да очакваме, че просто ще дойде нов шеф, който да оправи полицията. Нито е имало такъв човек, нито може да има. Най-ефективната промяна трябва и може само да дойде от самите служители. Вековната мантра, че полицаите са масово добри хора, но

измежду тях има няколко разбойника, не може да бъде взета насериозно, ако служителите не предприемат действия срещу колегите си-мъчители. От кого да очакваме възпиране на мъчение, ако не от полицията?

Дори не всички полицаи да са удряли протестиращи, всеки един от десетките, почти стотина, униформени, които влизат и излизат от кадър, равнодушно подминава очевидно нелегална дейност, докато носят униформата си и получават (държавна) заплата. Не е въпросът да намерим шеф, който да нарежда по-добре на полицията, а тя все още да изпълнява заповедите без мисъл. Важното е полицаите, от най-ниското до най-високото ниво, да изискват разумен и справедлив стандарт на работата си.

Докато служителите на МВР не започнат да търсят отговорност един от друг, всяка промяна ще бъде частична и лесно разрушима. Тази структура се ползва с невероятни привилегии относно и спрямо съгражданите си и представлява изумителна обществена опасност, ако всичко, което очакваме е шефът да им се скара някой ден за побои и мизерства. Не ни трябва просто наказани, осъдени и затворени полицаи, а трябва полицията да възпира тормоза, когато го види.

Докато чакаме полицията да се самоорганизира и приведе в ред, можем поне да се борим за най-малкото – всеки служител на реда в показаните кадри да бъде идентифициран и осъден. Участвалите в побоя – за побой; наблюдавалите побоя – за неизпълнение на служебната си функция, а именно опазване на реда. Докато това не се случи, ние продължаваме да ходим по улици, контролирани от мъчители.

ВКС отмени присъдата на Марешки и върна делото на апелативния съд

от news.lex.bg, 12.08.2021 г.

Върховният касационен съд (ВКС) отмени присъдата от 4 години затвор на лидера на „Воля“ Веселин Марешки и върна делото на апелативния съд във Варна, показва проверка на „Лекс“.

Марешки е подсъдим с Красимира Колева за изнудване. Според обвинението, през 2014 г. са опитали да принудят бизнесмена Асен Миланов да им плаща наем от 10 000 лева за пицария „Ред Хот“ във Варна. Мъжът плащал наем на Тони Димитров, който е бивш съпруг на Колева, а тя искала с помощта на Марешки да получава парите, тъй като не успяла да си върне собствеността на обекта по съдебен път.

Миланов обаче отказал и се стигнало до конфликт, като били подадени няколко жалби срещу наемателя, в резултат на които била съборена терасата и бил спрян токът на заведението.

Първоначално окръжният съд във Варна оправда Марешки и Колева, но миналата година апелативните съдии ги признаха за виновни. Според мотивите на съда, ефективната присъда за бившия зам.-председател на парламента се налага заради противоречиви характеристични данни за него от свидетели.

„Сред част от обществото се ползва с добро име и авторитет, но сред други е известен като човек, от когото може да се очаква всичко, с връзки в криминалните среди и с чувството, „че всичко може да му се размине“, мотивира се съдът.

За да върне делото за ново разглеждане, ВКС дори не е стигнал до оплакването на Марешки от несправедливото наказание. Върховните съдии отбелязват няколко съществени процесуални нарушения. На първо място те посочват, че според обвинението Марешки и Колева са изнудвали Миланов, като лично са го заплашвали и са искали за себе си да им дава по 10 000 лева. Апелативният съд обаче ги признал за виновни в съизвършителство, като общата им цел била бизнесменът да плаща на Марешки.

„Съпоставката между диспозитива на обвинителния акт и този на въззивната присъда сочи, че всеки от подсъдимите е обвинен, че е отправил заплахата лично, а е признат за виновен, че е сторил това в съизвършителство с другия подсъдим, каквото обвинение както на подсъдимия Марешки, така и на подсъдимата Колева не е повдигнато с обвинителния акт“, пише в решението си ВКС.

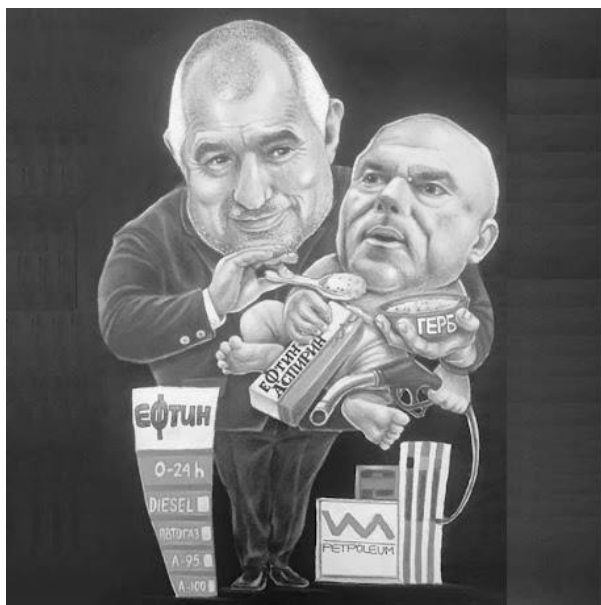
В него върховните съдии първо посочват, че Колева е оправдана от апелативния съд по обвинението, че е поискала парите за себе си, след което е била осъдена по обвинение, което не ѝ е било повдигнато.

След това ВКС изброява неясноти в присъдата, продиктувани от това, че част от нея била преписана буквално от обвинителния акт. Първо, според върховните съдии не става ясно дали Марешки е искал от Миланов да плаща наем за заведенията „Джангъл“ и „Ред Хот“, както се казва в част от мотивите, или само за терасата.

Според доказателствата по делото при записана среща на Марешки с Миланов, бившият депутат му казал, че ако не му плаща наем за заведението, то ще бъде затворено. След като бизнесменът отказал без да има договор, Марешки се ядосал и казал, че терасата е негова и само за нея трябва да получава вече по 10 000 лева. Преди това пък Марешки и Колева искали 5000 лева наем от Миланов.

Следващите нарушения, които ВКС отбелязва, са свързани с показанията на Миланов и съмнения в безпристрастността на апелативния съд във Варна. В мотивите към осъдителната присъда се казва, че съдът ги приема, защото са „с висока степен на доказателствена интензивност, подкрепят обвинителната теза за извършено престъпление“.

Върховните съдии подчертават, че в НПК няма степени на интензивност на достоверността на свидетелските показания, както е написал варненският съд, а обслужването на прокурорската теза не може да е основание магистратите да се доверят на показанията.

„Второто съображение очевидно сочи на нарушение на принципа на чл. 14, ал. 1 от НПК, който изисква вътрешното съдийско убеждение да се основава на обективно изследване на обстоятелствата по делото. Даването на вяра на гласни доказателствени средства по причина, че обслужват обвинителната теза, с основание може да се приеме, че сочи на пристрастност“, пише съставът на ВКС с председател и докладчик Мина Топузова.

Защита срещу Изтезания, Жестоко, Нечовешко или Унизително Отношение

Продължение на темата от брой шест от месец януари, брой седем от месец февруари, брой осем от месец март, брой девет от месец април, брой десет от месец май, брой единадесет от месец юни и брой дванадесети от месец юли.

В настоящия брой на темата:

1. Чужди граждани и малцинства;
2. Право на гласуване;
3. Право на затворниците в екстратериториален контекст;
4. Забрана за дискриминация.

Чужди граждани и малцинства

Важен процедурен аспект, свързан с прилагане на мерки за лишаване от свобода на чуждестранни граждани е необходимостта незабавно да се предостави на заинтересованото лице информация на език, който то разбира с основните правни и фактически основания за лишаването му от свобода, както се изисква от чл. 5 § 2 от Европейската Конвенция за Правата на Човека /ЕКПЧ или само Конвенцията/.

Информацията трябва да бъде предоставена на език, който лицето разбира, което не е задължително да е неговия роден език (*Suso Musav v. Malta*, 2013, § 117). Националните власти обаче трябва да проявят удърдие, когато има признаци, че засегнатото лице не разбира езика (*Ladent v. Poland*, 2008, § 425).

Информацията може също така да бъде предоставена чрез преводач (*A. H. and J. K. v. Cyprus*, 2015, § 224).

Тъй като Конвенцията не гарантира като такова правото на международен трансфер или правото на задържан да бъде настанен в определен затвор, важно е да се гарантира, че чуждестранните затворници поддържат някакъв контакт със семействата си поне чрез телефонни разговори и посещения (*Labaca Larrea and Others v. France (dec.)*, 2017, § 54). Освен това, съгласно чл. 8 от ЕКПЧ, от властите може да се изисква да направят отстъпки за допускане на затворник да контактува и да говори с членове на семейството си на техния собствен език (*Nusret Koya and Others v. Turkey*, 2014, §§ 60-61).

По делото *Rooman v. Belgium* [GC], 2019, §§ 149-159 и 228-243, Съдът се занимава с въпроса за предоставяне на психиатрично лечение в ареста

на езиковите малцинства. Европейският Съд за Правата на Човека /ЕСПЧ/ подчертава, че Конвенцията не гарантира на задържания правото на лечение на неговия собствен език. Що се отнася до чл. 3 от ЕКПЧ, въпросът е дали „успоредно с други фактори са предприети необходими и разумни стъпки за гарантиране на комуникацията, която би улеснила ефективното прилагане на подходящо лечение“. Прието е обаче, че по отношение на психиатричното лечение „чисто езиковият елемент може да се окаже решаващ по отношение на наличието или прилагането на подходящо лечение, но само когато други фактори не позволяват да се компенсира липсата на комуникация. В контекста на чл. 5, Съдът за Социална защита (който е настанил жалбоподателя на задължително задържане) е потвърдил правото му да говори, да се разбира и да се лекува на немски, национален език на Белгия.

Властите също така трябва да гарантират, че чуждестранните затворници и малцинствата са защитени от насилие или сплашване от други затворници. По делото *Podic and Others v. Bosnia and Herzegovina*, 2008, §§ 69-73, ЕСПЧ е намерил нарушение на чл. 3 от Конвенцията, поради факта, че физическото благосъстояние на жалбоподателите не е осигурено по подходящ начин от етнически мотивираното насилие и преследване на другите затворници, което би могло да бъде постигнато, например чрез отделното им настаняване.

Право на гласуване

Съгласно чл. 3 от Протокол №1 от ЕКПЧ – „Високодоговарящите страни се задължават да провеждат свободни избори през разумни интервали от време с тайно гласуване и при условия, осигуряващи свободно изразяване на мнението на народа при избиране на законодателното тяло.“

Цитираният член гарантира субективни права, включително и правото на всеки на гласува и правото да бъде избран. Правата гарантирани от този член са от решаващо значение за установяването и поддържането на основите на ефективна и значима демокрация, управлявана от върховенството на закона. Правото на глас не е привилегия. Презумпцията в една демократична държава трябва да бъде в полза на въвеждането на всеобщо избирателно право като основен принцип (*Hirst v. the United Kingdom (no. 2)* [GC], 2005, §§ 57-58; *Scoppola v. Italy (no. 3)* [GC], 2012, § 82).

Въпреки това, правата засегнати в чл. 3 от Протокол № 1 не са абсолютни. Има пространство за подразбиращи се ограничения и на договарящите се държави трябва да бъде

предоставена широка свобода на преценка в тази област. Съдът обаче трябва да определи в крайна сметка дали са спазени изискванията на чл. 3 от Протокол № 1 от ЕКПЧ; трябва да се увери, че условията не ограничават въпросните права до такава степен, че да нарушават самата им същност и да ги лишат от тяхната ефективност; че те са наложени в преследване на легитимна цел; и, че използваните средства не са непропорционални (*Anchugov and Gladkov v. Russia*, 2013, §§ 95-96).

ЕСПЧ вече е разглеждал многократно въпроса за лишаването от право на глас на осъдени затворници по много дела. По-специално по делото *Hirst (no. 2)*, §§ 70-71, той отбелязва, че в системата на Конвенцията, където толерантността и широтата на кръгозора са признати отличителни белези на демократичното общество няма място за автоматичното изключване от правото на гласуване, основно и единствено на това, което може да обиди общественото мнение. Според ЕСПЧ, този стандарт на толерантност не пречи на демократичното общество да предприеме стъпки, за да се защити от дейности, предназначени да унищожават правата или свободите, гарантирани в Конвенцията. Чл. 3 от Протокол № 1 на ЕКПЧ, който определя способността на индивида да влияе върху състава на законодателната власт, не изключва следователно възможността за ограничаване на избирателните права, каквото може да бъде наложено на лице, което например е злоупотребило сериозно с публична длъжност или чието поведение заплашва да накърни върховенството на закона или основите на демокрацията. До тежката мярка до лишаването от избирателни права не трябва да се прибегва леко, а принципът на пропорционалност изисква видима и достатъчна връзка между санкцията и поведението, както и обстоятелствата на съответния индивид.

Съдът също така счита, че тъй като договарящите се държави са приели няколко различни начина за решаване на въпроса, той трябва да се ограничи да определи дали ограничението, засягащо всички осъдени лишени от свобода, надвишава всяко допустимо право на преценка, оставяйки на законодателната власт да вземе решение относно избора на средства за осигуряване на правата, гарантирани от чл. 3 от Протокол № 1 от ЕКПЧ (*ibid.*, § 84; *Greens and M. T. v. the United Kingdom*, 2010, §§ 113-114).

Изследвайки специфичните обстоятелства по делото *Hirst (no. 2)*, §§ 76-85, ЕСПЧ счита, че законодателството на Обединеното Кралство, което лишава всички осъдени затворници изтърпяващи присъди от правото да гласуват, е груб инструмент, който отнема правото им по Конвенцията да гласуват на значителна категория лица и го прави по начин, който е безразборен. Той установява, че разпоредбата налага бланкетно ограничение за всички осъдени затворници. То се прилага автоматично към такива затворници, независимо от продължителността на наказанието им и независимо от естеството и тежестта на престъплението им и техните индивидуални обстоятелства. Съдът също така отбелязва, че в парламента не се е правел съществен дебат относно продължаващото оправдание в светлината на съвременната наказателна политика и действащите стандарти за правата на човека за поддържане на такова общо ограничение на правото на затворниците да гласуват. Съдът стига до заключението, че такова общо, автоматично и безразборно ограничение на жизнено важно право, гарантирано от Конвенцията, като попадащо извън рамките на допустимото право на преценка, колкото и широко да е то, и като несъвместимо с чл. 3 от Протокол № 1 от ЕКПЧ.

Принципите, изложени в *Hirst (no. 2)*, са потвърдени по-късно по делото *Scoppola v. Italy (no. 3)* [GC], 2012, §§ 81-87. Съдът обаче не намира нарушение на Конвенцията при конкретните обстоятелства по това дело. Той отбелязва, че съгласно вътрешното законодателство лишаването от изборителни права се прилага само по отношение на определени престъпления срещу държавата или съдебната система или за престъпления, наказуеми с лишаване от свобода от три години или повече, тоест тези, които съдилищата считат за оправдаващи особено сурова присъда. Съдът следователно счита, че правните разпоредби в Италия, определящи обстоятелствата, при които определени лица могат да бъдат лишени от право на глас, показват загрижеността на законодателя да адаптира прилагането на мярката към конкретните обстоятелства на всеки случай, като взема предвид такива фактори като тежестта на извършеното престъпление и поведението на правонарушителя. В резултат на това не може да се каже, че италианската система възприема общ автоматичен и безразборен подход и следователно италианските власти не са надхвърлили свободата на преценка, която им се предоставя в тази сфера (*ibid.*, § 106-110).

Принципите по делото *Hirst (no. 2)* са потвърдени също и в няколко други дела срещу различни държави (например *Kulinski and Sabev v. Bulgaria*, 2016, §§ 36-42). По-специално по делото *Frodl v. Austria*, 2010, §§ 27-36, Съдът констатира, че е имало нарушение на чл. 3 от Протокол № 1 във връзка с лишаването от изборителни права на затворници, изтърпяващи наказание лишаване от свобода повече от една година за умишлени престъпления. По делото *Söyler v. Turkey*, 2013, §§ 32-47, Съдът също установява нарушение на тази разпоредба относно широкообхватна забрана за гласуване, която се прилага не само за лишените от свобода, но и за лицата освободени условно, както и за лицата, които са получили условни присъди, поради което дори не изтърпяват ефективно лишаване от свобода (вж. също *Murat Vural v. Turkey*, 2014, §§ 76-80).

По делото *Anchugov and Gladkov v. Russia*, 2013, §§ 101-112, Съдът установява нарушение на чл. 3 от Протокол № 1 с мотива, че жалбоподателите са били лишени от правото си да гласуват на парламентарни избори, независимо от продължителността на наказанието им, от естеството или тежестта на тяхното престъпление или от техните лични обстоятелства. Въпреки това, тъй като забраната е установена с Конституцията, Съдът подчертава, че по отношение на изпълнението на решението и с оглед на сложността на изменението на Конституцията, националните

власти могат да проучат всички възможни начини да гарантират спазването на Конвенцията, включително чрез някаква форма на политически процес или чрез тълкуване на Конституцията в хармония с Конвенцията.

на снимката: затворник гласува на парламентарни избори в затвора ал-Русафа в Багдад, Ирак, 28 април 2014 г.

Права на затворниците в екстратериториален контекст

Съгласно чл. 3 от ЕКПЧ – „Никой не може да бъде подлаган на изтезание или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.“

Според добре установената практика на Съда, защитата срещу третирането, забранено съгласно чл. 3, е абсолютна. В резултат на това екстрадирането на лице от договаряща се държава може да породи проблеми по тази разпоредба и следователно да ангажира отговорността на въпросната държава съгласно Конвенцията, когато има сериозни основания да се смята, че ако лицето бъде екстрадирано в молещата държава, то би било изложено на реален риск да бъде подложено на третиране в противоречие с чл. 3 (*Soering v. the United Kingdom*, 1989, § 88).

В допълнение, чл. 3 включва задължение да не извежда въпросното лице в споменатата държава, дори ако е държава, която не е страна по Конвенцията. Съдът не прави разлика по отношение на правното основание за извеждане; той възприема един и същ подход в случаите на експулсиране и екстрадиция (*Harkins and Edwards v. the United Kingdom*, 2012, § 120; *Trabelsi v. Belgium*, 2014, § 116).

Освен това, що се отнася до въпроса дали може да се направи разлика между оценката на минималната степен на суровост, изисквана във вътрешния контекст, и същата оценка в извънтериториалния контекст, Съдът приема, че няма място в контекста на извеждането за

балансиране на риска от малтретиране спрямо причините за експулсиране при определяне дали отговорността на държавата по чл. 3 е ангажирана. Абсолютният характер на чл. 3 обаче не означава, че всяка форма на малтретиране ще действа като пречка за извеждане от договаряща се държава. Конвенцията не е средство за налагане от държавите членки да налагат стандартите по Конвенцията на други държави. При това положение третирането, което би могло да наруши чл. 3 поради действие или бездействие на една държава членка, може да не достигне минималната степен на суровост, което е необходимо за нарушение на чл. 3 в случай на експулсиране или екстрадиция. (*Ibid.*, §§ 124-130, с допълнителни препратки).

По този начин Съдът е много предпазлив като констатира, че извеждането от територията на държава членка би било в противоречие с чл. 3 от Конвенцията. Освен за случаите, свързани със смъртно наказание, той рядко е приемал, че би имало нарушение на чл. 3, ако жалбоподателят трябва да бъде преместен в държава, която има дълга история на зачитане на демокрацията, правата на човека и върховенството на закона (*Ibid.*, § 131).

По-голямата част от делата на Съда, свързани със съответния риск в контекста на извеждане или екстрадиране на затворници в друга държава, се отнася до въпроса за доживотни присъди, които засегнатите лица рискуват да получат/изтърпят в случай на екстрадиране или извеждане.

Още в ранната си практика Съдът подчертава, че не може да се изключи, че налагането на ненамаляема доживотна присъда може да повдигне въпрос по чл. 3 от Конвенцията. Също така не е изключено екстрадирането на лице в държава, в която той е изправен пред риск от осъждане на доживотен затвор без възможност за предсрочно освобождаване, може да повдигне въпрос съгласно тази разпоредба (*Einhorn v. France* (dec.), 2001, § 27).

По делото *Einhorn*, §§ 27-28, обаче, Съдът отбелязва, че съгласно съответния закон в Съединените щати (Пенсилвания) съществува възможност за замяна на доживотната присъда с друга, която предоставя възможност за условно освобождаване. Следователно, въпреки че възможността за освобождаване на затворници, изтърпяващи доживотни присъди в Пенсилвания е ограничена, не може да се направи изводът, че ако жалбоподателят бъде осъден на доживотен затвор след нов процес в Пенсилвания, той няма да може да бъде освободен условно (вж. също например *Schuchter v. Italy* (dec.), 2011; *Segura Naranjo v. Poland* (dec.), 2011, §§ 34-40).

По делото *Harkins and Edwards v. the United Kingdom*, 2012, §§ 139-149, прилагайки критериите от преди делото *Vinter and Others* за оценка на доживотните присъди, Съдът констатира, че предвид престъпленията, за които жалбоподателите са издирвани и наличния съдебен контрол на всички относими интереси в Съединените щати, дори задължителна доживотна присъда (която по принцип може да бъде преразгледана и намалена на по-късен етап) и възможна доживотна присъда без условно освобождаване не биха били неприемливи от гледна точка на член 3 от Конвенцията (вж. също *Babar Ahmad and Others v. the United Kingdom*, 2012, §§ 243-244).

Но след постановяването на решението по делото *Vinter and Others*, по делото *Trabelsi v. Belgium*, 2014, §§ 127-139, Съдът констатира, че доживотната присъда, която може да бъде наложена на жалбоподателя в Съединените щати, е ненамаляема, доколкото съответният закон не предвижда адекватен механизъм за преразглеждане на този вид присъда, което означава, че екстрадирането на жалбоподателя в Съединените щати би представлявало нарушение на чл. 3 от Конвенцията.

По-специално Съдът затвърждава своята практика относно доживотния затвор и подчертава, че чл. 3 предполага задължение на договарящите се държави да не извеждат лице в държава, в която той/тя би се изправил пред реалния риск да бъде подложен на забранено малтретиране. В разглеждания случай Съдът счита, че с оглед тежестта на терористичните престъпления, за които жалбоподателят е обвинен, и факта, че присъда може да бъде наложена едва след като съдът вземе предвид всички относими смекчаващи и отегчаващи фактори, дискреционната доживотна присъда не би била грубо непропорционална. Той приема, че властите в Съединените щати в нито един момент не са предоставили конкретна гаранция, че жалбоподателят ще бъде пощаден от неотменяема доживотна присъда. Съдът също така отбелязва, че отвъд предоставените гаранции, докато законодателството на Съединените щати предоставя различни възможности за намаляване на доживотните присъди (включително президентската система за помилване), което дава на жалбоподателя известна перспектива за освобождаване, той не предвижда никаква процедура, представляваща механизъм за преразглеждане на такива присади за целите на член 3 от Конвенцията (за разлика от *Čalovskis v. Latvia*, 2014, §§ 143-148; и *Findikoglu v. Germany* (dec.), 2016, където риск от присъда, която представлява доживотен затвор, не може да се предположи).

Освен това условията за задържане в приемащата държава също са от значение за оценката на спазването на изискванията на член 3 в контекста на екстрадицията. По делото *Babar Ahmad and Others v. the United Kingdom*, 2012, §§ 216-224, Съдът е проверил дали екстрадицията на жалбоподателите в Съединените щати и настаняването им в режим с висока степен на сигурност в затвора ADX Флорънс би било в противоречие с чл. 3 от Конвенцията. По фактите Съдът установява, че това няма да е така.

Съдът установява, че материалните условия там - като размера на килиите, наличието на осветление и подходящи санитарни помещения - отговарят на изискванията на чл. 3. Освен това Съдът не приема, че жалбоподателите ще бъдат задържани в ADX Флорънс просто заради тяхната присъда за терористични престъпления. Вместо това на Съда става ясно, че съответните органи на Съединените щати ще прилагат достъпни и рационални критерии, а настаняването е придружено от висока степен на участие на висши служители, които са външни за настоящата институция на затворника. Както този факт, така и изискването изслушването да се проведе преди трансфера му, е осигурило подходящо средство за процесуална защита. Дори процесът на трансфер да е незадоволителен, има възможност да се прибегне до административно средство за защита и федералните съдилища да отстранят всички дефекти в процеса.

Нещо повече, Съдът констатира, че макар режимът в отделението за общо настаняване и в специалното отделение за сигурност в ADX Флорънс да е силно ограничителен и да има за цел да предотврати всеки физически контакт между затворника и другите, това не означава, че затворниците са държани в пълна сетивна изолация или пълна социална изолация. Въпреки че са затворени в килиите си през по-голямата част от времето, голяма част от стимулирането в килиите е било осигурено чрез телевизия и радио, вестници, книги, занаяти и образователни програми. На затворниците също така са се разрешавали редовни телефонни

разговори и социални посещения и дори на тези, които са под специални административни мерки, е било разрешено да кореспондират със семействата си. Освен това Съдът констатира, че жалбоподателите могат да разговарят помежду си чрез вентилационната система, а през периодите за отдых могат да общуват без пречки. Във всеки случай Съдът отбелязва, че цифрите показват, че ще има реална възможност кандидатите да се включат в програми за облекчение или в специални програми за сигурност. Поради това Съдът стига до заключението, че изолацията на затворниците от ADX, е частична и относителна.

Съдът също така разглежда и положението на хората с психични проблеми. Той отбелязва, че доколкото жалбите на жалбоподателите се отнасят до условията на досъдебното задържане, тези оплаквания са явно необосновани, тъй като не е било твърдяно, че преди екстрадицията органите на Обединеното кралство не биха информирали своите колеги в Съединените щати за психичните заболявания на жалбоподателите или че след екстрадицията властите на Съединените щати не биха предоставили подходящи психиатрични грижи за тях. Съдът също така отбелязва, че не е спорено, че психиатричната помощ във федералните затвори на Съединените щати е значително различна от тази, която се предлага в момента. Освен това няма основание да се смята, че властите на Съединените щати ще пренебрегнат промените в състоянията на жалбоподателите или ще откажат да променят условията на задържането им, за да облекчат всеки риск за тях. Освен това Съдът констатира, че не е възникнал отделен въпрос по отношение на задържането след приключване на процеса.

Но по делото *Aswat v. the United Kingdom*, 2013, §§ 50-57, засягащо несигурността относно условията на задържане в случай на екстрадиция в Съединените щати на заподозрян терорист, страдащ от сериозно психично разстройство (параноидна шизофрения), Съдът констатира, че екстрадирането му би представлявало нарушение на чл. 3 от

Конвенцията (вж. също *Schuchter v. Italy* (dec.), 2011, относно здравните грижи).

По-специално по делото *Aswat* Съдът подчерта, че дали екстрадирането на жалбоподателя в Съединените щати би нарушило чл. 3 от Конвенцията зависи много от условията, при които той ще бъде задържан, и от медицинските грижи, които му се предлагат там. Относима информация по този въпрос обаче е липсвала. Съдът също така приема, че ако бъде осъден, жалбоподателят ще има достъп до медицински учреждения и, което е по-важно - до услуги за психично здраве, независимо от институцията в която би бил задържан. Въпреки това психичното разстройство, от което жалбоподателят страда, е било с достатъчна тежест, за да наложи прехвърлянето му от обикновен затвор в психиатрична болница с висока степен на сигурност и медицинските доказателства ясно сочат, че продължава да е подходящо той да остане там „за собственото си здраве и безопасност“. Освен това няма гаранция, че ако бъде съден и осъден, той няма да бъде задържан в ADX Флорънс, където ще бъде изложен на „силно рестриктивен“ режим с дълги периоди на социална изолация. Не е имало данни, които да сочат продължителността на времето, което той ще прекара в ADX Флорънс. Макар Съдът в *Бабар Ахмад* да не е приел, че условията в ADX Флорънс са достигнали прага на суровост по чл. 3 за лица в добро здравословно състояние или с по-леки психични проблеми, случаят на жалбоподателя може да бъде различен поради тежестта на психичното му състояние.

В заключение, трябва да се отбележи, че въпрос в контекста на екстрадирането или извеждането на затворници в друга държава възниква съгласно членове 2 и 3 от Конвенцията в случай на реална опасност от налагане на смъртното наказание в приемащата държава (*Al-Saadoon and Mufdhi v. the United Kingdom*, 2010, §§ 115-145; *A.L. (X.W.) v. Russia*, 2015, §§ 63-66).

Забрана за дискриминация

Чл. 14 от ЕКПЧ – „Упражняване на правата и свободите, изложени в тази Конвенция, следва да бъде осигурено без всякаква дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, език, религия, политически и други убеждения, национален или социален произход, принадлежност към национално малцинство, имущество, рождение или друг някакъв признак.“

В своята практика ЕСПЧ разглежда различни оплаквания на затворници относно предполагаема дискриминация във връзка с прилагането на определен затворнически режим или други аспекти на тяхното лишаване от

свобода, което води до това, те да бъдат третирано различно от някои други категории затворници.

Например по делото *Kafkaris v. Cyprus* [GC], 2008, §§ 162-166), по което жалбоподателят се оплаква, позовавайки се на чл. 14 във връзка с членове 3, 5 и 7 от Конвенцията, от дискриминационно отношение като сравнява себе си с други доживотни затворници, освободени въз основа на президентско помилване, Съдът не установява нарушение на чл. 14. По-специално той подчертава, че като се има предвид голямото разнообразие от фактори, взети под внимание при упражняването на президентските правомощия, като естеството на престъплението и доверието на обществеността в наказателноправната система, не може да се каже, че упражняването на тази преценка повдига въпрос по чл. 14. По отношение на предполагаемата дискриминация между жалбоподателя като доживотен затворник и други затворници Съдът счита, че предвид естеството на доживотната присъда, жалбоподателят не може да твърди, че е в аналогично или относително сходно положение в сравнение с други затворници, които не изтърпяват доживотни присъди.

По делото *Clift v. the United Kingdom*, 2010, §§ 73-79, Съдът разглежда предполагаема дискриминация, свързана с различията в процесуалните изисквания за предсрочно освобождаване в зависимост от продължителността на наказанието. По-специално жалбоподателят, изтърпяващ наказание лишаване от свобода повече от петнадесет години, за да му бъде предоставено предсрочно освобождаване е имал нужда да получи допълнително одобрение от съответния държавен орган, което не се изисква за лицата, изтърпяващи наказание лишаване от свобода по-малко от петнадесет години. Съдът констатира, че когато схема за предсрочно освобождаване се прилага по различен начин спрямо затворниците в зависимост от продължителността на наказанията им, съществува риск, ако не бъде обективно обоснована, тя да противоречи на

необходимостта от осигуряване на защита от произволно задържане по чл. 5 от ЕКПЧ. Съответно жалбоподателят се е ползвал от „друг признак“ по смисъла на чл. 14 от Конвенцията. Съдът също така констатира, че по отношение на въпроса за предсрочното освобождаване жалбоподателят може да твърди, че е в аналогично положение с дългосрочните затворниците, излежаващи по-малко от петнадесет години, и доживотните затворници. Накрая Съдът счита, че оспорваната разлика в третирането няма обективна обосновка, тъй като държавата-ответник не е успяла да докаже как изискваното допълнително одобрение за определени групи затворници адресира проблемите относно възприемания по-висок риск, който някои атворници представляват при освобождаването си.

Комбинацията от проблеми, разгледани по делата *Kafkaris* и *Clift*, възниква и по делото *Khamtokhu and Aksenchik v. Russia* [GC], 2017, §§ 69-88, относно твърдяна дискриминация в разпоредбите, регулиращи отговорността при доживотния затвор. По-специално жалбоподателите, които са пълнолетни мъже, изтърпяващи доживотни наказания лишаване от свобода, се оплакват съгласно чл. 14 във връзка с чл. 5 от дискриминационно третиране спрямо други категории осъдени, които са освободени от доживотен затвор по закон, а именно жени, лица под осемнадесет години при извършване на престъплението, или над шестдесет и пет години към датата на присъдата.

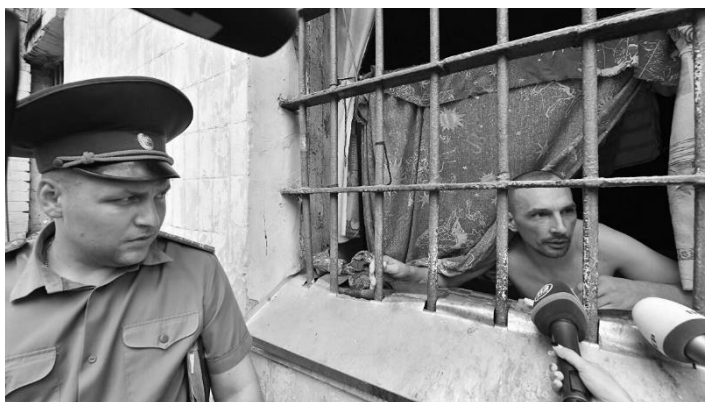
В своята оценка Съдът на първо място установява, че когато националното законодателство освобождава определени категории осъдени затворници от доживотен затвор, това попада в обхвата на чл. 5 § 1 за целите на прилагането на чл. 14 във връзка с тази разпоредба. Съдът също така установява, че има разлика в третирането между жалбоподателите и другите категории затворници на основата на пол и възраст. Що се отнася до оправданието на тази разлика в третирането на жалбоподателите и непълнолетните правонарушители Съдът констатира, че освобождаването на непълнолетните правонарушители от доживотен затвор е в съответствие с подхода, общ за правните системи на всички договарящи се държави, както и с международните стандарти. По отношение на правонарушителите на шестдесет и пет годишна и по-висока възраст Съдът приема, че е налице обективно оправдание на разликата в третирането като се има предвид, че необходимото намаляване на доживотната присъда в този случай носи още по-голяма тежест за възрастните правонарушители, за да не се превърне просто в илюзорна възможност. Що се отнася до разликата в третирането на мъжете и жените Съдът взема

под внимание различни международни стандарти и статистически данни, отчитащи различните потребности на жените правонарушителки и показващи значителна разлика между общия брой на затворниците от мъжки и женски пол, особено в контекста на доживотното лишаване от свобода. Нещо повече, Съдът счита, че тъй като деликатните въпроси, повдигнати по настоящото дело, засягат области, в които между държавите членки няма много общи подходи и като цяло законодателството изглежда е в преходен етап, на властите на отделните държави трябва да се предостави широка свобода на преценка. Съдът също така отбелязва, че макар че би било очевидно възможно за ответната държава в преследването на целта си да насърчава принципите на справедливостта и хуманността да разшири освобождаването от доживотен затвор до всички категории правонарушители, тя не е задължена да го прави съгласно Конвенцията, както в момента се тълкува от Съда. В резултат Съдът приема, че е налице разумна връзка на пропорционалност между използваните средства и преследваната легитимна цел и че оспорваното изключение не представлява забранена разлика в третирането по смисъла на чл. 14 от Конвенцията.

От друга страна, по делото *Ēcis v. Latvia*, 2019, §§ 77-95, по отношение на бланкетна забрана за отпуск от затвора (за присъствие на погребение) за определена категория мъже затворници в сравнение с жени затворнички, които могат да получат такъв отпуск, Съдът счита, че е имало нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 8 от Конвенцията. По-специално Съдът констатира, че по отношение на начина, по който приложимият затворнически режим засяга ограниченията на семейния живот на затворниците, по-специално по отношение на правото им на отпуск от затвора по хуманитарни причини, жалбоподателят може да твърди, че е в аналогично положение с жените затворнички, осъдени за същото или сравнимо престъпление.

Що се отнася до обосновката на оспорваната разлика в третирането, Съдът подчертава, че осигуряването на специфичните потребности на жените затворнички, особено във връзка с майчинството, с цел постигане на съществено равенство между половете, не трябва да се счита за дискриминационно. Съответно, някои различия в затворническите режими, приложими към мъжете и жените, са приемливи и дори могат да са необходими, за да се гарантира същественото равенство между половете. Независимо от това, в контекста на пенитенциарната система и режимите в затворите разликата в третирането, основаваща се на пола, трябва да демонстрира разумно отношение на пропорционалност между

използваните средства и търсената цел. В разглеждания случай Съдът не приема, че възможните проблеми с безопасността оправдават подобна разлика в третирането. Освен това той подчертава, че реабилитационната цел на лишаването от свобода се прилага независимо от пола на затворника и че поддържането на семейните връзки е основно средство за подпомагане на социалната реинтеграция и реабилитация на всички затворници, независимо от техния пол. Освен това отпускът от затвора е бил едно от средствата за улесняване на социалната реинтеграция на всички затворници. По този начин бланкетната забрана за мъжете да получават отпуск от затвора, дори за да присъстват на погребение на член на семейството, не е подходяща мярка за да се гарантира, че се отчитат специфичните потребности на жените затворнички. Отказът да се удовлетвори молбата на жалбоподателя да присъства на погребението на баща му, обоснован с режима в затвора, на който той е бил подложен поради пола си, не е бил обективно и разумно обоснован.

За разлика от това, по делото *Alexandru Enache v. Romania*, 2017, §§ 70-79, относно разликата в третирането въз основа на законодателство, позволяващо отлагане на наказание затвор за майки с малки деца, но не и за бащи, Съдът не намира нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 8 от Конвенцията. Съдът приема, че жалбоподателят като баща на малко дете е бил в сравнимо положение с всяка майка затворничка с малко дете. Той обаче отбелязва, че оспорваната разлика в третирането е насочена към отчитане на специфичните лични ситуации, включително бременност при жените затворнички и периода преди първия рожден ден на бебето, като се вземат предвид по-специално специалните връзки между майката и детето през този период. В конкретната сфера, свързана с настоящия случай, Съдът счита, че тези съображения могат да дадат достатъчна основа за обосноваване на различното третиране на жалбоподателя. Съдът подчертава, че майчинството има специфични характеристики, които трябва да бъдат взети под

внимание, често чрез защитни мерки. Международното право предвижда, че приемането от държавите членки на специални мерки за защита на майките и майчинството не трябва да се счита за дискриминационно. Същото важи и за случаите когато жената е осъдена на лишаване от свобода. Така оспорваната разлика в третирането не е довела до забранена дискриминация по смисъла на чл. 14 от ЕКПЧ.

В допълнение, по делото *Chaldeyev v. Russia*, 2019, §§ 76-83, Съдът е изследвал дали разликата в ограничителния характер на разпоредбите относно свижданията на задържаните в затворите и в следствените арести (където е бил настанен жалбоподателят) е обоснована по смисъла на чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 8. Съдът констатира, че статутът на задържан в следствен арест попада в обхвата на понятието „друг признак“ съгласно чл. 14 от Конвенцията и че от гледна точка на правото на зачитане на личния и семейния живот тези задържани са в аналогично положение на тези в затворите. Съдът констатира също, че автоматичните ограничения за посещения на такива задържани лица, произтичащи от съответното законодателство, не са оправдани, особено предвид статута им на лица, които все още не са окончателно осъдени за престъпления. Така Съдът намира нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 8 (също *Laduna v. Slovakia*, 2011).

По подобен начин, по делото *Varnas v. Lithuania*, 2013, §§ 116-122, Съдът констатира, че разликата в третирането на неосъдените в сравнение с осъдените затворници по отношение на съпругеските посещения не е оправдана по смисъла на чл. 14 от ЕКПЧ. Съдът отбелязва по-специално, че по делото липсва обосноваване със съображения за сигурност, свързани с престъпни семейни връзки що се отнася до посещенията на съпругата на жалбоподателя. Съдът също така не приема аргумента, че липсата на подходящи съоръжения оправдава липсата на достъп до съпругески посещения. В заключение Съдът констатира, че властите не са предоставили разумна и обективна обосновка на разликата в третирането на неосъдените в сравнение с осъдените затворници и по този начин са действали по дискриминационен начин (вж. също *Costel Gaciu v. Romania*, 2015, §§ 56-62).

Съдът също така е констатирал, че по смисъла на чл. 14 във връзка с чл. 3 от Конвенцията не е налице обосновка на разликата в третирането на неосъдените в сравнение с осъдените затворници по отношение на възможността за освобождаване когато страдат от терминално

заболяване (*Gülay Çetin v. Turkey*, 2013, §§ 128-133).

Освен това, по делото *Shelley v. the United Kingdom*, 2008, що се отнася до оплакването на жалбоподателя, че затворниците са третирани по-неблагоприятно от хората в общността по отношение на програмите за обмен на игли за потребители на наркотици, Съдът е обявил жалбата му за недопустима като явно необоснована. Съдът е готов да приеме, че лишението от свобода могат да твърдят, че са в същото положение като хората в общността по отношение на предоставянето на здравни грижи. Но разликата в превантивната политика, прилагана в затворите и в общността, попада в границите на преценката на държавата и може, предвид конкретните обстоятелства, да се счита за пропорционална и подкрепена от обективна и разумна обосновка, като се има предвид по-специално следното:

- липсата на конкретни насоки по въпроса за програмите за обмен на игли от КПИ;

- фактът, че рискът от инфекция произтича основно от собственото поведение на затворниците;

- и различните политики, които са накарали властите да се справят с риска от инфекция чрез осигуряване на дезинфектанти и да подхождат към въпроса за обмяна на игли с повишено внимание, наблюдавайки напредък в други сфери.

От друга страна, по делото *Martzaklis and Others v. Greece*, 2015, §§ 67-75, относно отделянето и настаняването на ХИВ-позитивни затворници в психиатричното крило на затвора Съдът констатира нарушение на чл. 3, взет самостоятелно и във връзка с чл. 14 от Конвенцията. Съдът не подлага на критика първоначалното намерение на затворническите власти да преместят затворниците, заразени с ХИВ, включително жалбоподателите, в затворническата болница, за да им осигурят по-голяма степен на комфорт и редовен надзор на тяхното медицинско лечение. Поставянето им в психиатричното крило е било оправдано от необходимостта да се подобри мониторинга и лечението им, да ги предпази от инфекциозни заболявания, да им осигури по-добро хранене и да им позволи по-дълги периоди на упражнения и достъп до собствената кухня и тоалетни помещения. Следователно, въпреки че е имало разлика в третирането в относимата част, тя е преследвала „легитимна цел“, а именно да им осигури по-благоприятни условия за задържане в сравнение с обикновените затворници. Жалбоподателите обаче са били просто ХИВ-позитивни и не са боледували от СПИН. Като

такива, не е било необходимо те да бъдат поставяни в изолация, за да се предотврати разпространението на заболяване или заразяване на други затворници. Различните констатации и коментари, направени на национално и международно ниво, потвърждават твърденията на жалбоподателите относно условията на задържането им.

По подобен начин, що се отнася до отделянето на различни категории затворници, делото *X v. Turkey*, 2012, §§ 51-58 се отнася до държането на хомосексуален затворник в пълна изолация за повече от осем месеца, за да бъде предпазен от другите затворници. Съдът намира нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 3 от Конвенцията. Съдът счита, че макар опасенията на администрацията на затвора, че жалбоподателят рискува да понесе вреди ако остане в стандартна килия с други затворници да не са напълно неоснователни, те не са били достатъчни, за да оправдаят мярка за пълна изолация от други затворници. Това е по-специално вярно, тъй като затворническите власти не са извършили задоволителна оценка на риска за безопасността на жалбоподателя. Заради сексуалната му ориентация те просто са приели, че той рискува сериозни телесни увреждания. По този начин пълното изключване на жалбоподателя от живота в затвора не може да се счита за оправдано.

Накрая, следва да се отбележи, че по делото *Stummer v. Austria* [GC], 2011, §§ 90-111, Съдът разглежда проблем с твърдяна дискриминация във връзка с отказ да се вземе предвид трудът, положен в затвора при изчисляването на пенсионните права от гледна точка на чл. 14 от Конвенцията във връзка с чл. 1 от Протокол № 1. Съдът констатира, че независимо от особеностите на труда в затвора, що се отнася до необходимостта от осигуряване за старост, жалбоподателят е бил в относително сходно положение с обикновените работници. Съдът обаче приема, че тъй като работещите затворници често нямат средства за изплащане на осигурителни вноски, цялостната логика на пенсионната система за старост трябва да бъде запазена и периодите на работа в затвора не могат да се считат за квалифициращи или заместващи периоди, компенсирани време, през което не са направени вноски. Що се отнася до пропорционалността на разликата в третирането, Съдът отбелязва, че в областта на икономическата и социалната политика държавите имат право на широка преценка и че по въпроса за социалното осигуряване на затворниците няма европейски консенсус. Съдът също така счита за важно, че жалбоподателят, въпреки че няма право на пенсия за старост, не е останал без социално покритие. Накратко, в контекста на променящите се стандарти, една

договаряща се държава не може да бъде укорена за даване на приоритет на застрахователната схема, която тя счита за най-релевантна за реинтеграцията на затворниците след освобождаването им. Въпреки че от националните власти се изисква да държат на вниманието си въпроса, повдигнат от настоящото дело, Съдът констатира, че като не включват работещите затворници към пенсионната система за старост, те не са надхвърлили границите на широката преценка, предоставена на държавата по този въпрос.

*Когато несправедливостта е закон,
съпротивата е дълг.*

*Когато човек печели малките сражения,
накрая взема и голямата битка.*

Заместник-председател на
Българско Затворническо
Сдружение за Рехабилитация
Светломир Нешков

Вестникът се издава и редактира със
съдействието на Александър Хурмузов.

Нешков за кмет на Затвора София!

Нека на предстоящите избори за председател на съвета на общността в Затвора София /кмет на зазора/ да издигнем и подкрепим кандидатурата на заместник-председателя на БЗСР, Светломир Нешков.

Един истински защитник и борец за правата на
лишените от свобода.

